

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-02

№ 04-28/06-654 (140092)

"12" липня 2016 р.

Прем'єр-міністру України
ГРОЙСМАНУ В.Б.

Шановний Володимире Борисовичу!

У Комітеті Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин 6 липня 2016 р. в порядку здійснення контрольної функції відбулось заслуховування інформації представників центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо стану реалізації Рекомендацій парламентських слухань на тему: "Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на тимчасово неконтрольованій території в зоні проведення антитерористичної операції", які були схвалені Постановою Верховної Ради України від 31 березня 2016 р. № 1074-VIII.

Зважаючи на значний суспільний інтерес до участі у слуханнях були запрошені представники Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, представницький загаль громадських, правозахисних, волонтерських організацій та міжнародних місій в Україні, зокрема Офісу Ради Європи, Моніторингової місії ООН з прав людини, УВКБ ООН, Консультативна місія ЄС.

На жаль, слід констатувати, що обговорення цього вкрай важливого питання, незважаючи на неодноразові офіційні письмові звернення, а також публічні запрошення, відбулось за відсутності представників Уряду, до компетенції яких безпосередньо належать питання формування та реалізацію державної політики з питань внутрішньо переміщених осіб: Віце-прем'єр-міністра України *РОЗЕНКА П.В.*, Міністра соціальної політики України *РЕВИ А.О.*, Міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України *ЧЕРНИША В.О.*

Таким чином Уряд фактично продемонстрував неготовність до публічного обговорення проблем внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО), та несприйняття парламенту та громадського сектору в якості партнера у формуванні державної стратегії та державної політики з питань ВПО.

Разом з тим, аналіз стану реалізації Рекомендацій зазначених парламентських слухань та практики застосування чинних законодавчих актів з питань ВПО дає підстави звернути увагу на ряд проблем та недоліків, які потребують невідкладного реагування.

Зокрема звертаємо Вашу увагу, шановний Володимире Борисовичу, на наступне:

1) За висновками проведеного обговорення маємо констатувати, що наразі дії Уряду щодо забезпечення прав ВПО не тільки не спрямовуються на ліквідацію та упередження негативних наслідків проблем ВПО, а й поглиблюють їх. Наразі відсутня державна стратегія захисту прав ВПО. Залишається дуже низькою інституційна спроможність Уряду у цій сфері;

2) Наразі стан виконання Урядом Рекомендацій зазначених парламентських слухань є незадовільним. Так, із 48 рекомендацій парламентських слухань, адресованих Уряду щодо вирішення проблем вимушених переселенців, чи не єдиною виконаною можна назвати створення Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, хоча і його інституційна спроможність наразі є вкрай незадовільною. Навряд чи можна вважати ефективною діяльність Міністерства, яке наразі налічує 4 особи. Звертаємо Вашу увагу на нагальну необхідність його належного ресурсного забезпечення.

Відповідно до Положення про Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 376, Міністерство є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та окремих територій Донецької та Луганської областей, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження. Натомість це Положення не визначає зазначене Міністерство як головний центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб.

Враховуючи зазначене, а також частину другу статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, вважаємо за доцільне розглянути питання про ініціювання внесення відповідних змін до статті 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» в частині визначення повноважень Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, зокрема щодо координації дій інших органів

виконавчої влади, які в межах своєї компетенції здійснюють забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб у різних сферах суспільних відносин;

3) Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до частини другої Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантії дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (№ 921-VIII від 24.12.2015 р.), Кабінет Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом - тобто до 13 квітня поточного року мав привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом та забезпечити перегляд і приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Усупереч припису Закону Уряд та центральні органи виконавчої влади не тільки не привели свої нормативно-правові акти у відповідність із положеннями Закону, а й прийняли нові підзаконні нормативно-правові акти, які грубо порушують права внутрішньо переміщених осіб на отримання пенсій та інших соціальних виплат, свободу пересування, право власності, приватне життя, недискримінації та йдуть у розріз з європейськими стандартами у сфері захисту прав людини. Зокрема мова йде про сумнозвісну постанову Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», яка не тільки ускладнює життя для вимушених переселенців, ставить у залежність отримання громадянами пенсій і соціальних виплат від перебування на обліку як внутрішньо переміщеної особи чи їх матеріально-побутових умов, але й містить корупціогенну складову.

Нажаль, зазначена постанова була ухвалена Урядом без публічного обговорення та консультацій з громадськістю. Враховуючи, що цей нормативно-правовий акт стосується конституційних прав і свобод людини, то його обговорення є обов'язковим відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996);

4) Подана Комітету інформація свідчить про розбалансованість дій центральних та місцевих органів виконавчої влади з питань забезпечення прав і свобод вимушених переселенців. Зазначене простежується як при прийнятті урядових та відомчих нормативно-правових актів у цій сфері, розробка яких здійснюється без узгодження позицій заінтересованих органів виконавчої влади, зокрема новоствореного Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, без консультацій із громадськістю, так і при їх реалізації. Відсутність узгодженого механізму взаємодії органів виконавчої влади повністю нівелює виконання зазначених підзаконних актів. Відповідно ці акти не знаходять підтримки у громадськості, не сприймаються пересічними громадянами;

5) До цього часу не створена і не запрацювала Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб, що ставить під сумнів достовірність і доцільність здійснення верифікації соціальних виплат.

Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до підпункту 7, пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (№ 1706-VII від 20.10.2014 р.), Кабінет Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом - тобто до 22 лютого 2015 року мав створити таку інформаційну базу;

6) Потребують належного фінансового забезпечення заходи Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1094. До того ж їх перелік не повною мірою відповідає реальним потребам внутрішньо переміщених осіб і не вирішує питань із забезпечення їх житлом, працевлаштування, належної соціальної підтримки. Не кажучи вже про те, що повністю поза увагою держави залишаються громадяни, які знаходяться на окупованій та тимчасово неконтрольованій українською владою території України та у так званій «сірій зоні»;

7) Наразі не знаходять розуміння і підтримки Уряду проекти нормативно-правових актів, підготовлених зокрема Міністерством охорони здоров'я і спрямованих на вирішення питання про перерозподіл субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам тих областей, які мають додаткове навантаження у зв'язку із збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб, які отримують відповідні послуги на їх території.

Намагання у такий спосіб заощадити на проблемах вимушених переселенців, більшість серед яких становлять найбільш вразливі категорії населення – жінки, діти, люди похилого віку та з обмеженими можливостями, може призвести до соціального вибуху та мати інші негативні наслідки, що робить ілюзорним повернення окупованих та тимчасово неконтрольованих українською владою територій України;

8) Комітет наголошує, що виважена і послідовна державна політика щодо забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій та тимчасово неконтрольованій українською владою території, неможлива без затвердження державної стратегії у цій сфері.

Держава має не створювати додаткові перешкоди для своїх громадян, які вже й так постраждали, а вбачати у них партнерів у справі деокупації Криму, припиненні військової агресії на Сході держави, поновлення територіальної цілісності та суверенітету держави Україна.

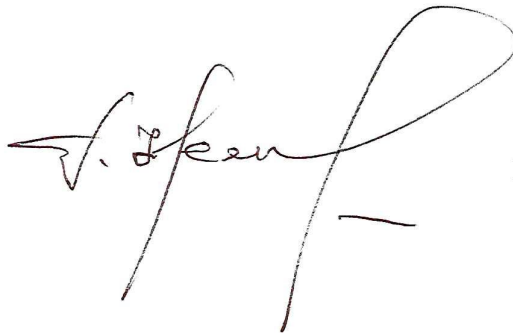
До того ж, виконання державою зобов'язань по відношенню до внутрішньо переміщених осіб є однією з умов надання Україні макрофінансової допомоги Європейського Союзу, що є вкрай необхідною для держави у цей скрутний період;

9) За наслідками заслуховування 6 липня 2016 року в Комітеті Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин інформації представників центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо стану реалізації Рекомендацій парламентських слухань на тему: "Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на тимчасово неконтрольованій території в зоні проведення антитерористичної операції" учасники засідання рекомендують:

1. Визнати незадовільною роботу Кабінету Міністрів України щодо реалізації Рекомендацій зазначених парламентських слухань;
2. Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин в рамках здійснення контрольної функції щоквартально проводити публічне заслуховування інформацію Кабінету Міністрів України, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо реалізації державної політики з питань ВПО.

З повагою

Голова Комітету

Г.М. НЕМИРЯ